

TÜRKİYE EĞİTİME İLİŞKİN GÜNCELLEME

Eylül 2016

%60

Suriyeli mülteci çocukların %60'ından fazlası okula gitmemektedir.

%50

Haziran 2015 ve Haziran 2016 dönemleri arasında çocukların örgün eğitime kayıt yaptırma oranında %50 artış görülmüştür.

%2,2

oranında Suriyeli mülteci genç, yükseköğrenim programlarına kayıt yaptırmıştır.

1.000

2016/17 yılı için 1000 yeni DAFİ bursu imkanı sunulmuştur.

OPERASYONEL BAĞLAM

MÜLTECİLERİN EĞİTİM HAKKI

- İmkanlar sunan bir politika ve mevzuat, mültecilerin **eğitime erişimini güvence altına almaktadır**: Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) **tüm mülteci çocukların** okullara erişim sağlayabilmelerini güvence altına almakla yükümlüdür ve okula kayıt hususundaki idari engellerin kaldırılmasına yönelik adımlar atmıştır.
- İlgili makamlara kayıtları yapılmış olan mülteci/sığınmacı çocuklar **Türk okullarına ücretsiz olarak kayıt yaptırabilirler**.
- MEB, Suriyeli mülteci çocukların eğitimlerine devam edebilmeleri için **“geçici eğitim merkezlerinin”** kurulmasını onaylamıştır: Geçici eğitim merkezleri Arapça eğitim olanağı sunmaktadır, dersler Suriyeli gönüllü öğretmenler tarafından verilmektedir ve Suriye’de geçerli olan müfredatın üzerinde değişiklikler yapılmış olan bir versiyonu kullanılmaktadır. Geçici eğitim merkezleri, Türkiye’nin güneydoğusunda bulunan bütün kamplarda mevcuttur ve MEB, yoğun Suriyeli mülteci nüfusuna ev sahipliği yapmakta olan kent ortamlarında 350’nin üzerinde geçici eğitim merkezinin faaliyet göstermesini onaylamıştır. Bakanlık, 2015 yılında bu kurumlara yapılan denetimleri artırmıştır. Pek çok geçici eğitim merkezi, UNICEF desteğinden yararlanmaktadır. MEB tarafından onaylı geçici eğitim merkezleri tarafından verilen başarı sertifikaları, MEB okulları tarafından verilen sertifikalarla eşdeğer niteliktedir.
- Yükseköğretim Kurulu, Bakanlar Kurulu kararıyla 2013-2015 yılları arasında **Türkiye’deki devlet üniversitelerindeki tam zamanlı programlara kayıtlı Suriyeli mülteci öğrencileri öğrenim harçlarından muaf tutmuştur**. Türk Hükümeti, 2015 yılında Türk üniversitelerinde eğitim görmektedir olan yaklaşık 1.600 Suriyelinin öğrenim harcını sübvans etmiştir. Diğer uyruklardan mülteciler de Türkiye’deki üniversitelere kayıt yaptırabilirler, ancak bu kişilerin yabancı uyruklu öğrenciler için belirlenen öğrenim harçlarını ödemeleri gerekmektedir.

MÜLTECİ ÇOCUKLARIN VE GENÇLERİN EĞİTİME ERİŞİMİ

- **Suriyeli mülteci çocukların %60’ından fazlası okula gitmemektedir**. Okul çağındaki tahmini 934.000 Suriyeli çocuğun yalnızca %37’si örgün eğitim programlarına kayıtlıdır. Kamplarda yaşayan çocukların %85’inden fazlası örgün eğitim programlarına kayıtlı iken, bu oran kent ortamlarında yaklaşık %30’a düşmektedir.
- **Türk okullarında ve geçici eğitim merkezlerinde kayıtlı Suriyeli çocuk sayısı** 2016 yılında 320.000’in üzerine çıkmıştır: Bunların arasında 75.000’inden fazla Suriyeli mülteci çocuk Türk okullarına kayıtlı iken, geri kalanlar da geçici eğitim merkezlerine kayıtlıdır.
- **Suriyeli olmayan mülteciler de** kayıtlı oldukları şehirlerde ve illerde bulunan **Türk okullarına kayıt yaptırabilirler**.
- Suriyeli mülteci gençlerin %2,2’si Türk üniversitelerindeki programlara kayıtlıyken, Suriye krizi öncesinde Suriye’deki üniversitelerde kayıtlı öğrenci oranı %20’ydi.

- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) mevcut **burs programını** Suriyeli mültecileri kapsayacak şekilde genişletmiştir ve bu burs programı kapsamında 2.300 burs sağlamıştır (Kasım 2015'te elde edilen YTB verileri). 2016 Akademik Yılı için verilmesi planlanan ek burslar kısa bir süre içinde verilecektir.
- **Bütün mülteciler** MEB'e bağlı Halk Eğitim Merkezleri tarafından verilen **Türk dili eğitimi ve beceri kazandırma kurslarına ücretsiz olarak kayıt yaptırabilirler**: Bu kurslar kapsamında, örgün mesleki eğitim verilmemekle birlikte mezunlar kazandıkları becerileri gelir elde edecekleri ve kendi kendilerine yeterlilik sağlayacakları biçimde kullanmalarına olanak sağlayacak şekilde yetiştirilmektedirler. Kasım 2015'te MEB, bu kurslara yaklaşık **80.000 Suriyeli'nin katıldığını** bildirmiştir.

UNHCR STRATEJİSİ VE FAALİYETLERİ

- **Eğitim sektörü müdahalesi** UNHCR de dâhil olmak üzere BM kuruluşlarının katkısıyla **MEB öncülüğünde yürütülmektedir**: UNHCR'nin eğitim alanındaki müdahalesi MEB, YTB ve UNICEF ile yakın işbirliği içinde tasarlanmakta ve sunulmaktadır. UNICEF ve UNHCR yakın koordinasyon ve roller ile sorumlulukların paylaşımı aracılığıyla programlarının bütünleyici nitelikte olmalarını sağlarlarken, bu rol paylaşımında **UNHCR mültecilerin ulusal eğitim sistemine erişimini artırmanın yanı sıra Türk dili eğitimi programlarına, beceri kazandırma kurslarına ve yükseköğrenime erişim sağlamaya odaklanmaktadır**. UNICEF'in faaliyetlerinin temel odak noktası, erken çocukluk, ilköğretim ve ortaöğretim eğitimi desteklemektir.
- UNHCR'nin eğitim stratejisi ve ilgili faaliyetleri, mültecilere yönelik eğitim fırsatlarını artırmaya ve verilen eğitimin **kalıcı çözümler ve kendi kendine yeterlilik** ile bağlantılı olmasına odaklanmaktadır.
- UNHCR, belgeli eğitime sürdürülebilir ve öngörülebilir erişim sağlamak için **mülteci çocukların ulusal eğitim sistemine dâhil edilmelerini** devamlı olarak **desteklemektedir**. UNHCR, Bakanlığın yabancı uyruklu kişilerin eğitime erişimlerine ilişkin genelgesinin revizyonu sırasında kapsamlı teknik destek sunmuştur.
- Sektörel olarak UNHCR ve UNICEF öncülüğünde, mültecilere yönelik **eğitim fırsatları** ve bu fırsatlara erişim usulleri konusunda toplum erişimin sağlanmasına ve mülteci **danışmanlığı** sunulmasına dâhil olan STK'lere, toplum merkezlerine ve mülteci erişim gönüllülerine **eğitim** sunulmaktadır.
- UNHCR, sunulan eğitimin kalitesini artırmak için kentlerde bulunan 270 ve kamplardaki 24 geçici eğitim merkezine Bakanlık ile ortaklaşa olarak geliştirilmiş olan **eğitim destek materyalleri** sunmuştur ve 8.000 öğretmene eğitim yönetimi ve ders hazırlama için gerekli kırtasiye malzemeleri sağlayacaktır.
- UNHCR, AB Delegasyonu'nun desteğiyle **Türk okullarına kayıt yaptırmayı ve devamı kolaylaştırmak**, öğretmenlere yerinden edilmenin öğrenmeye etkisi üzerine eğitim vermek ve **sosyal içermeyi artırma** ve zorbalığı azaltmaya yönelik girişimler ortaya koymak için bir müfredat ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine materyaller geliştirilmesini destekleyecek büyük çaplı bir proje (10 milyon avro) uygulayacaktır.
- **UNHCR, Türk okullarına kayıt yaptırdıklarını belgeleyen, Suriyeli olmayan mülteci çocuklarına yılda iki kez nakit yardımı sağlamaktadır**. UNHCR, 2016 boyunca yardımların kayıt olma oranlarının artışı üzerindeki etkisini gözlemleyecektir.
- UNHCR, YTB ile işbirliği içinde **bursların sağlanması aracılığıyla yükseköğrenime erişimi** kolaylaştırmaktadır: Haziran 2016 itibarıyla, *DAFI Türkiye* programı 2016/2017 akademik yılı için sunulan ve 700'ü 2016 yılı içinde verilecek olan 1.000 yeni burs olanağının açılmasıyla dünyadaki en büyük DAFI burs programı hâline gelmiştir. Yaklaşık 6.600 başvuru alınmıştır. Suriyeli olmayan kişilere sunulan burs olanaklarına yönelik finansman sınırlıdır ve bu kapsamda 2015 yılı içinde Suriyeli olmayan yalnızca beş kişiye burs olanağı tanınmıştır.
- UNHCR, lise mezunlarına, Türk üniversitelerine kabulde gerekli dil yeterliliğine ulaşma olanağı sağlamak amacıyla 1.600 kişiye ileri seviyede **Türk dili eğitimi bursu** sunmuştur. Bu 10 aylık program 2016/17 döneminde genişletilecektir ve faydalanicılarına program kapsamında iâşe bursları sağlanacaktır.
- UNHCR **dil eğitimi ve beceri kazandırma kurslarına** toplum merkezleri aracılığıyla destek sağlarken, mesleki eğitim ve beceri kazandırma programları UNHCR'nin Geçim Kaynakları programı aracılığıyla desteklenmektedir. UNHCR, 2015 yılında MEB'e Halk Eğitim Merkezleri'nin beceri kazandırma kurslarına yönelik ekipman sağlamıştır.
- **UNHCR, güneydoğudaki Türkiye Eğitim Çalışma Grubu'na UNICEF ile birlikte liderlik etmektedir ve 3RP sektör stratejisinde kilit bir rol oynamaktadır**. Aylık çalışma grubu toplantıları Gaziantep'te düzenlenmektedir. UNHCR, aynı zamanda yükseköğrenim burs sağlayıcılarına yönelik teknik bir çalışma grubunu koordine etmektedir ve hükümetteki mevkiidâşlarına bir yükseköğrenim çalışma grubu kurulması önerisinde bulunmuştur.

EKSİKLİKLER/ZORLUKLAR

- Olumlu ulusal mevzuata ve uygulamalara karşın örgün eğitim ve yükseköğrenim programlarına kayıt oranları hâlâ düşüktür: mülteciler için **mevcut eğitim seçenekleri konusunda bilgi eksikliği, eğitime ilişkin harcamalardan ziyade temel ihtiyaçlara yönelik harcamaları önceliklendirme ve hanenin gelirine katkıda bulunmaları konusunda çocuklara bağlı olma** kayıt oranlarının düşük olmasına neden olan engeller arasındadır. **Sosyal dışlanmıslık** korkusunun yanı sıra **dil yeterliliği** de Türk okulları ve üniversitelerine kayıt yaptıрма konusunda engel teşkil etmektedir. Okullaşma konusundaki talep yüksektir, ancak pek çok ildeki **Geçici Eğitim Merkezleri ve MEB’e bağlı okullardaki yer kapasitesi**, pek çoğu kapasitesini neredeyse aşmak üzere olmakla birlikte, talebi karşılar nitelikte değildir.
- Mülteci gençlerin yalnızca bir kısmı beceri kazandırma ve dil kurslarına gitmektedir: **Mevcut hizmetlere ilişkin farkındalığın yetersiz olması** da bu kurslara katılım açısından engel teşkil etmektedir ve talebi karşılamaya yönelik sivil toplum kapasitesi yetersizdir. **Dil yeterliliği** de MEB tarafından verilen beceri kazandırma kurslarına katılımı kısıtlamaktadır.

UNHCR Türkiye'ye Katkı Sağlayan Donörler - Donors Contributing to UNHCR Turkey - الدول المانحة لمفوضية شؤون اللاجئين في تركيا

Bölgede UNHCR'yi Destekleyen Diğer Donörler - Other Donors Contributing to UNHCR in the Region - الجهات المانحة الأخرى المساهمة في مفوضية شؤون اللاجئين في المنطقة

İletişim:

Jennifer Roberts, Eğitim Müdürü, roberts@unhcr.org, Tel: +90 312 409 7350

Lauren Panetta Chammas, Raporlama Müdürü, panetta@unhcr.org, Tel: +90 312 409 7310

Bağlantılar:

[Bölgesel Portal - Suriye Bölgesel Mülteci Müdahalesi](#) | [Bölgesel Portal - Akdeniz](#) | [UNHCR Türkiye internet sitesi](#) | [Facebook](#)